

SAVIENĪBAS AUGSTĀ
PĀRSTĀVE ĀRLIETĀS UN
DROŠĪBAS POLITIKAS
JAUTĀJUMOS

Briselē, 5.12.2018.
JOIN(2018) 36 final

**KOPĪGAIS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, EIROPADOMEI,
PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN
REĢIONU KOMITEJAI**

Rīcības plāns dezinformācijas apkarošanai

1. IEVADS

Vārda brīvība ir viena no Eiropas Savienības pamatvērtībām, kas nostiprināta gan Eiropas Savienības Pamattiesību hartā, gan dalībvalstu konstitūcijās. Mūsu atvērtā, demokrātiskā sabiedrība ir atkarīga no iedzīvotāju spējas piekļūt dažāda veida pārbaudāmai informācijai, kas tiem palīdz noformulēt viedokli dažādos politiskos jautājumos. Tādējādi iedzīvotāji, būdami informēti, var piedalīties publiskajās debatēs un brīvos un godīgos politiskajos procesos paust savu viedokli. Taču šos demokrātiskos procesus arvien vairāk apdraud apzināti, plašā mērogā un sistemātiski izplatīta dezinformācija.

Ar dezinformāciju saprot pārbaudāmi nepatiesu vai maldinošu informāciju, kas tiek sagatavota, publiskota un izplatīta, lai gūtu ekonomisku labumu vai maldinātu sabiedrību, un var radīt kaitējumu sabiedrībai.¹ Kaitējumu sabiedrībai cita starpā var radīt draudi demokrātiskajiem procesiem, kā arī sabiedriskajam labumam (piemēram, ES pilsoņu veselības, vides vai drošības apdraudējums). Dezinformācija nav nejausi publicēta kļūdaina informācija, satīra, parodija vai skaidri identificējamās kādas interešu grupas ziņas un komentāri. Šajā rīcības plānā ietvertās darbības attiecas tikai uz dezinformāciju, kuras saturs ir likumīgs saskaņā ar Savienības vai valsts tiesību aktiem. Minētās darbības neskar Savienības vai dalībvalstu tiesību aktus, kas varētu būt piemērojami, tostarp noteikumus par nelikumīgu saturu².

Pēc ķīmiskā uzbrukuma Solsberijā un attiecīgajiem Eiropadomes secinājumiem³ Komisija un Augstā pārstāve nāca klajā ar kopīgu paziņojumu par hibrīddraudu novēršanas spēju stiprināšanu⁴, kurā uzsvērtā stratēģiskās komunikācijas prioritārā nozīme turpmākajā darbā. Pēc tam Eiropadome aicināja *“Augsto pārstāvi un Komisiju sadarbībā ar dalībvalstīm un atbilstoši Eiropadomes 2015. gada marta secinājumiem līdz 2018. gada decembrim nākt klajā ar rīcības plānu, kurā būtu konkrēti priekšlikumi koordinētai ES reakcijai uz dezinformācijas problēmu, tostarp paredzētas pienācīgas pilnvaras un pietiekami resursi attiecīgajām EĀDD stratēģiskās komunikācijas komandām”*⁵.

Šis rīcības plāns ir atbilde uz Eiropadomes aicinājumu *“aizsargāt Savienības demokrātijas sistēmas un apkarot dezinformāciju, tostarp gaidāmo Eiropas Parlamenta vēlēšanu kontekstā”*⁶. Tam pamatā ir jau sagatavotās Komisijas iniciatīvas un Eiropas Ārējās darbības dienesta Austrumu Stratēģiskās komunikācijas operatīvās grupas darbs. Plānā izklāstītas darbības, kas sadarbībā ar dalībvalstīm un Eiropas Parlamentu jāveic Komisijai un Augstajai pārstāvei, kam palīdz Eiropas Ārējās darbības dienests. Tajā arī ietverta informācija, ko sniegušas dalībvalstis, cita starpā Padomes diskusijās⁷, Pastāvīgo pārstāvju komitejā (I un II), Politikas un drošības komitejā, attiecīgajās Padomes darba grupās un ārlietu ministriju stratēģiskās komunikācijas un politisko vadītāju sanāksmēs. Tāpat ņemta vērā sadarbība ar

¹ Paziņojums “Vēršanās pret dezinformāciju tiešsaistē”, COM (2018) 236.

² Lai apkarotu nelikumīga satura izplatīšanu tiešsaistē, Komisija ierosināja mērķtiecīgus pasākumus, tostarp pieņēma lēmumu par pasākumiem efektīvai cīņai pret nelikumīgu saturu tiešsaistē (C(2018) 1177). Sk. arī priekšlikumu regulai par to, kā novērst teroristiska satura izplatīšanu tiešsaistē (COM(2018) 640), kā arī pārskatīto Audiovizuālo mediju pakalpojumu direktīvu, par kuru tika panākta vienošanās 2018. gada 6. novembrī.

³ Eiropadomes secinājumi, 2018. gada 22. marts.

⁴ JOIN(2018) 16.

⁵ Eiropadomes secinājumi, 2018. gada 28. jūnijs.

⁶ Eiropadomes secinājumi, 2018. gada 18. oktobris.

⁷ Sk. politikas debates “Vēršanās pret dezinformācijas izplatīšanu tiešsaistē – izaicinājumi plašsaziņas līdzekļu ekosistēmai” un Padomes 2018. gada 27. novembra secinājumus.

galvenajiem Savienības partneriem, tostarp Ziemeļatlantijas līguma organizāciju (NATO) un G7 valstīm⁸.

Paziņojumā par vēršanos pret dezinformāciju tiešsaistē, kas tika pieņemts aprīlī, ir uzsvērtā pilsoniskās sabiedrības un privātā sektora (īpaši sociālo mediju platformu) būtiskā nozīme dezinformācijas problemātikas risināšanā. Turpinot iesākto, 2018. gada septembrī tiešsaistes platformu un reklāmas nozares pārstāvji vienojās par prakses kodeksu, lai palielinātu pārredzamību tiešsaistē un aizsargātu iedzīvotājus gan 2019. gadā gaidāmo Eiropas Parlamenta vēlēšanu kontekstā, gan ilgākā perspektīvā. Tagad ir svarīgi, lai šie dalībnieki sasniegtu Komisijas aprīlī izvirzītos mērķus un nodrošinātu Prakses kodeksa pilnīgu ievērošanu⁹. Papildus tam, lai palielinātu spēju atklāt un atmaskot dezinformāciju, tiek veidots neatkarīgs faktu pārbaudītāju tīkls, turklāt Savienības un valstu līmenī tiek veikti neatlaidīgi centieni medijpratības uzlabošanai.

Rīcības plānu papildina progressa ziņojums par aprīļa paziņojumu¹⁰. Šajā ziņojumā ir izklāstīts saistībā ar dažādām darbībām panāktais progress, jo īpaši attiecībā uz Prakses kodeksu, drošas, uzticamas un atbildīgas tiešsaistes ekosistēmas sekmēšanu, pasākumiem izpratnes veicināšanas un medijpratības jomā, kā arī neatkarīgo mediju un kvalitatīvas žurnālistikas atbalstu.

Draudus, ko radījušas dezinformācijas kampaņas tiešsaistē, Eiropadome pirmo reizi atzina 2015. gadā, kad tā lūdza Augsto pārstāvi vērsties pret Krievijas īstenotajām dezinformācijas kampaņām. Lai risinātu šo jautājumu un palielinātu informētību, tika izveidota Austrumu Stratēģiskās komunikācijas operatīvā grupa. Turklāt kopīgajā paziņojumā par hibrīddraudu apkarošanu¹¹ tika paredzēts Eiropas Ārējās darbības dienestā izveidot Hibrīddraudu analīzes vienību, kuras pamatuzdevums ir hibrīddraudu analīze. Pamatojoties uz šo kopīgo paziņojumu, tika izveidots arī Eiropas Izcilības centrs hibrīddraudu novēršanai, kas apmainās ar paraugpraksi un atbalsta pasākumus, kurus šajā jomā veic Savienība un Ziemeļatlantijas līguma organizācija.

Nemot vērā 2019. gada Eiropas Parlamenta vēlēšanas un vairāk nekā 50 prezidenta, parlamenta vai pašvaldību/reģionālās vēlēšanas, kam dalībvalstīs jānotiek līdz 2020. gadam, ir steidzami jāpastiprina centieni nodrošināt brīvus un godīgus demokrātiskos procesus. Jebkurā dalībvalstī pastāvoši draudi demokrātijai var nodarīt kaitējumu Savienībai kopumā. Turklāt bieži vien dezinformācija ir vērsta pret Eiropas iestādēm un to pārstāvjiem ar mērķi graut Eiropas projektu kopumā. 2018. gada 12. septembrī Komisija pieņēma pasākumus¹², ar kuriem nodrošināt brīvas un godīgas Eiropas Parlamenta vēlēšanas, un ieteica

⁸ Dokumentā “Šarlvuā apņemšanās aizstāvēt demokrātiju no ārēja apdraudējuma” G7 valstu vadītāji apņēmas veikt saskaņotus pasākumus, lai reaģētu uz ārvalstu spēku mēģinājumiem iedragāt mūsu sabiedrību un institūcijas, vēlēšanu procesus, suverenitāti un drošību.

⁹ Sk. arī Padomes 2018. gada 27. novembra secinājumus.

¹⁰ COM(2018) 794.

¹¹ Kaut arī hibrīddraudu definīcijas atšķiras un tām arī turpmāk jābūt elastīgām, lai reaģētu uz hibrīddraudu mainīgo raksturu, šāda veida apdraudējums aptver piespiedu un graužošu darbību, tradicionālu un netradicionālu (t. i., diplomātisku, militāru, ekonomisku, tehnoloģisku) metožu apvienojumu, ko koordinēti var izmantot valsts vai nevalstiski dalībnieki, lai panāktu konkrētus mērķus, bet nepārkāpjot oficiāli pieteikta kara robežu. Uzsvars parasti tiek likts uz to, lai izmantotu mērķa objekta vājās vietas un radītu neskaidrību nolūkā kavēt lēmumu pieņemšanas procesus. Mehānismi hibrīddraudu piemērošanai var būt masīvas dezinformācijas kampaņas, kuru ietvaros tiek izmantoti sociālie mediji, lai kontrolētu politikas debates vai radikalizētu, vervētu un virzītu marionetes. Sk. JOIN(2016) 18.

¹² Pilns pārskats par pasākumiem sniegts paziņojumā par brīvu un taisnīgu Eiropas Parlamenta vēlēšanu nodrošināšanu, COM(2018) 637 final.

attiecīgā gadījumā izmantot sankcijas, tostarp attiecībā uz nelikumīgu personas datu izmantošanu vēlēšanu rezultātu ietekmēšanai¹³. Turklāt dalībvalstīm steidzami jāveic pasākumi, kas vajadzīgi, lai saglabātu savu vēlēšanu sistēmu un infrastruktūras integritāti un pārbaudītu tās vēl pirms Eiropas Parlamenta vēlēšanām.

Dezinformācijas kampaņas, jo īpaši trešo valstu organizētās, bieži vien ir daļa no hibrīdkara¹⁴, kas ietver arī kiberuzbrukumus un tīklu uzlaušanu¹⁵. Pierādījumi liecina, ka ārvalstu spēki aizvien vairāk izmanto dezinformācijas stratēģijas nolūkā ietekmēt publiskās debates, radīt šķelšanos un iejaukties demokrātiskos lēmumu pieņemšanas procesos. Par mērķiem šādās stratēģijās noteiktas ne vien dalībvalstis, bet arī partnervalstis austrumu kaimiņreģionos, dienvidu kaimiņreģionos, Tuvajos Austrumos un Āfrikā.

Par Krievijas avotu radīto un/vai izplatīto dezinformāciju ir ziņots saistībā ar vairākām vēlēšanām un referendumiem Eiropas Savienībā¹⁶. Dezinformācijas kampaņas saistībā ar karu Sīrijā¹⁷, MH17 reisa lidmašīnas notriekšanu Austrumukrainā¹⁸ un ķīmisko ieroču izmantošanu Solsberi uzbrukumā¹⁹ ir labi dokumentētas.

2. DEZINFORMĀCIJA: DRAUDU IZPRATNE UN EIROPAS REAĢĒŠANAS SPĒJU STIPRINĀŠANA

Dezinformācija rada aizvien lielākus draudus, tāpēc jāiegulda pastāvīgs darbs, lai risinātu jautājumus, kas saistīti ar attiecīgajiem dalībniekiem, stratēģijām, rīkiem, metodēm, prioritārajiem mērķiem un ietekmi. Atsevišķus dezinformācijas pasākumus, jo īpaši valstiskā līmenī organizētos, analizē ES Hibrīddraudu analīzes vienība sadarbībā ar Eiropas Ārējās darbības dienesta stratēģiskās komunikācijas operatīvajām grupām, kam atbalstu sniedz arī dalībvalstu dienesti.

Aiz dezinformācijas kampaņas nomaskējušies uzbrucēji var būt arī iekšēji, proti, var atrasties dalībvalstī, vai ārēji spēki, kuri var būt gan valstiski (vai valdības sponsorēti), gan nevalstiski. Ziņojumi²⁰ liecina, ka ar dezinformāciju nodarbojas vairāk nekā 30 valstis, ietekmējot dažāda veida darbību, tostarp savā teritorijā. Iekšēji radītas dezinformācijas izmantošana dalībvalstīs raisa aizvien lielākas bažas visā Savienībā. Ziņots arī par tādiem dezinformācijas gadījumiem

¹³ Šīs sankcijas paredzētas papildus tām, kas noteiktas Vispārīgajā datu aizsardzības regulā (Regula 2016/679).

¹⁴ “Kopīgais regulējums hibrīddraudu apkarošanai — Eiropas Savienības reakcija”, JOIN(2016) 18 final.

¹⁵ Šādi kiberuzbrukumi var ietvert mērķtiecīgu ielaušanos nolūkā iegūt sensitīvu informāciju, kas ir priekšnoteikums informācijas noplūdei vai sagrozītu materiālu nopludināšanai, sociālo mediju kontu pārņemšanu, sociālo mediju automatizētos kontus jeb botus un darbības traucējumus, piemēram, raidorganizāciju vai vēlēšanu komisiju, informācijas tehnoloģiju sistēmās.

¹⁶ Sk., piemēram, politikas plānošanas darbinieku un Francijas Stratēģiskās pētniecības institūta sagatavoto ziņojumu: https://www.diplomatie.gouv.fr/IMG/pdf/information_manipulation_rvb_cle838736.pdf.

¹⁷ Ķīmisko ieroču aizlieguma organizācijas (OPCW) 17 dalībvalstu kopīgais paziņojums par ķīmiskajiem uzbrukumiem Dumā, Sīrijā:

<https://www.diplomatie.gouv.fr/en/french-foreign-policy/manipulation-of-information/article/syria-chemical-attacks-in-douma-7-april-joint-statement-by-france-and-16-other>.

¹⁸ Par dezinformācijas kampaņu saistībā ar MH17 reisu skatīt Austrumu Stratēģiskās komunikācijas operatīvās grupas materiālu: <https://euvsdisinfo.eu/mh17-time-is-running-out-for-disinformation/> un <https://euvsdisinfo.eu/flight-mh-17-three-years-on-getting-the-truth-out-of-eastern-ukraine/>, kā arī kopējās izmeklēšanas grupas paziņojumu: <https://www.om.nl/onderwerpen/mh17-crash/@104053/reaction-jit-to/>.

¹⁹ <https://euvsdisinfo.eu/timeline-how-russia-built-two-major-disinformation-campaigns/>

Par Krievijas kiberoperāciju, kas bija vērsta pret OPCW Hāgā, skatīt: <https://www.government.nl/latest/news/2018/10/04/netherlands-defence-intelligence-and-security-service-disrupts-russian-cyber-operation-targeting-opcw>.

²⁰ Sk. <https://freedomhouse.org/report/freedom-net/freedom-net-2017>.

Savienībā, kuros iesaistīti nevalstiskie spēki, piemēram, saistībā ar vakcināciju²¹. Runājot par ārējiem spēkiem, pārliecinoši pierādījumi savākti par Krievijas Federāciju. Tomēr, ātri apgūstot Krievijas Federācijas metodes, dezinformācijas stratēģijas izmanto arī citas trešās valstis.

Kā norādījusi ES Hibrīddraudu analīzes vienība, vislielākos draudus ES rada Krievijas Federācijas izplatītā dezinformācija²². Tā ir sistemātiska un labi finansēta, un salīdzinājumā ar citām valstīm tai ir atšķirīgs mērogs. Koordinācijas, mērķtiecīgās plānošanas un stratēģiskās nozīmes ziņā Krievijas dezinformācijas kampaņas ir daļa no plašāka mēroga hibrīddraudiem, kuru īstenošanā tiek izmantoti dažādi rīki, instrumenti un arī nevalstiskie spēki.

Visticamāk, ka laikā līdz 2019. gada Eiropas Parlamenta vēlēšanām pastāvīgas mērķtiecīgas dezinformācijas kampaņas pret Savienību, tās iestādēm un politiku tikai pieaugs. **Lai Savienību, tās iestādes un iedzīvotājus aizsargātu pret dezinformāciju, ir vajadzīga steidzama un tūlītēja rīcība.**

Sociālie mediji ir kļuvuši par būtiskiem dezinformācijas izplatīšanas līdzekļiem; kā piemērs minams “Cambridge Analytica” gadījums, kad dezinformācija tika mērķtiecīgi nosūtīta konkrētiem lietotājiem, kurus atlasīja, pamatojoties uz neatļautu piekļuvi personas datiem un to izmantošanu nolūkā ietekmēt vēlēšanu rezultātus. Jaunākie pierādījumi liecina, ka dezinformācijas izplatīšanai aizvien biežāk tiek izmantoti privātās ziņapmaiņas pakalpojumi²³. Tiek izmantoti tādi paņēmieni kā videomanipulācija (tā sauktie “deep-fakes” jeb dziļviltojumi) un oficiālo dokumentu viltošana; interneta automatizēta programmatūra (boti) nolūkā izplatīt un pavairot sabiedrību šķelošu saturu un debates sociālajos medijos; troļļu uzbrukumi sociālo mediju profilos un informācijas zādzības. Tajā pašā laikā daudzos reģionos joprojām svarīga nozīme ir tradicionālākām metodēm: televīzijai, laikrakstiem, tīmekļa vietnēm un ķēdes vēstulēm. Izmantotie rīki un paņēmieni mainās ātri, tāpēc arī **reaģēšanā jāiet uz priekšu tikpat ātri.**

Papildus pasākumiem, ko Savienība veic dalībvalstu un ES mērogā, tā ir ļoti ieinteresēta arī sadarbībā ar partneriem trīs prioritāros reģionos – Savienības austrumu kaimiņreģionos, dienvidu kaimiņreģionos un Rietumbalkānos. Lai risinātu dezinformācijas problēmu Savienībā, papildus jāveic dezinformācijas atmaskošana Savienības kaimiņvalstīs.

Lai risinātu dezinformācijas problēmu un veidotu reaģēšanas stratēģijas, **Eiropas Ārējās darbības dienests ir izveidojis stratēģiskās komunikācijas operatīvās grupas**, kurās strādā eksperti ar attiecīgajām valodu zināšanām un prasmēm konkrētajās jomās. Operatīvās grupas cieši sadarbojas ar Komisijas dienestiem, lai reģionos nodrošinātu koordinētu un konsekventu komunikācijas pieeju.

Pamatojoties uz 2015. gada 22. jūnijā pieņemto Stratēģiskās komunikācijas rīcības plānu, Austrumu Stratēģiskās komunikācijas operatīvās grupas pilnvaras noteiktas atbilstīgi trim darbības virzieniem: i) iedarbīga komunikācija un Savienības politikas skaidrošana austrumu kaimiņvalstīs, ii) vispārējās mediju vides stiprināšana austrumu kaimiņreģionā un dalībvalstīs, tostarp atbalsts preses brīvībai un neatkarīgu mediju stiprināšanai, un iii) to Savienības spēju

²¹ Sk. COM(2018) 245 un COM(2018) 244.

²² Krievijas militārā doktrīna skaidri atzīst, ka viena no tās jomām ir informācijas karš: <https://www.rusemb.org.uk/press/2029>.

²³ Saskaņā ar Oksfordas Universitātes informāciju tiešās ziņapmaiņas platformās dezinformācijas kampaņas šogad izvērstas vismaz 10 valstīs.

uzlabošana, kas ļauj paredzēt Krievijas Federācijas dezinformācijas darbības, risināt ar tām saistītās problēmas un reaģēt uz tām. Pēc Padomes 2015. gada decembra un 2017. gada jūnija secinājumiem Eiropas Ārējās darbības dienests izveidoja divas papildu operatīvās grupas: Rietumbalkānu operatīvo grupu²⁴ konkrētajam reģionam un Dienvidu operatīvo grupu²⁵ valstīm Tuvajos Austrumos, Ziemeļāfrikā un Persijas līča reģionā.

Kopš izveides Austrumu Stratēģiskās komunikācijas operatīvā grupa ir efektīvi informējusi par Savienības politiku Savienības austrumu kaimiņvalstīs, galvenokārt izmantojot uz kampaņām balstītu pieeju. Turklāt Austrumu Stratēģiskās komunikācijas operatīvā grupa ir apkopojusi, izanalizējusi un publiskojusi vairāk nekā 4500 Krievijas Federācijas dezinformācijas piemēru, informējot par vairākiem nepatiesiem vēstījumiem, palielinot izpratni par šādiem gadījumiem un atmaskojot šādās kampaņās izmantotos rīkus un paņēmienus, kā arī to īstenošanas nolūkus. Grupas uzmanības centrā ir austrumu partnervalstis un Krievijas vietējie un starptautiskie mediji, un savā darbā tā, pamatojoties uz savāktajiem pierādījumiem, atklāj tendences, vēstījumus, metodes un kanālus.

Tādēļ Austrumu Stratēģiskās komunikācijas operatīvās grupas pilnvaras ir jā saglabā, bet divu pārējo stratēģiskās komunikācijas operatīvo grupu (Rietumbalkānu un Dienvidu grupas) pilnvaras jāpārskata, ņemot vērā dezinformācijas apjoma palielināšanos un nozīmi šajos reģionos un vajadzību palielināt informētību par dezinformācijas kaitīgo iespaidu.

3. SAVIENĪBAS DARBĪBAS KOORDINĒTAI REAĢĒŠANAI UZ DEZINFORMĀCIJU

Dezinformācijas apkarošana prasa politisko apņēmību un vienotu rīcību, turklāt jābūt iesaistītām visām valdības līmeņa struktūrām (tostarp hibrīddraudu novēršanas, kibernetikas, izlūkošanas un stratēģiskās komunikācijas dienestiem, datu aizsardzības, vēlēšanu, tiesībaizsardzības un mediju iestādēm). Šis darbs jāveic ciešā sadarbībā ar līdzīgi domājošiem partneriem pasaules mērogā. Turklāt vajadzīga cieša sadarbība starp Savienības iestādēm, dalībvalstīm, pilsonisko sabiedrību un privāto sektoru, jo īpaši tiešsaistes platformām.

Rīcības plānā izklāstītā koordinētā reakcija uz dezinformāciju ir balstīta uz četriem pīlāriem:

- (i) uzlabot Savienības iestāžu spējas atklāt, analizēt un atmaskot dezinformāciju,
- (ii) stiprināt koordinētu un kopīgu reaģēšanu uz dezinformāciju,
- (iii) mobilizēt privāto sektoru cīņai pret dezinformāciju,
- (iv) palielināt informētību un uzlabot sabiedrības izturētspēju.

1. PĪLĀRS. UZLABOT SAVIENĪBAS IESTĀŽU SPĒJAS ATKLĀT, ANALIZĒT UN ATMASKOT DEZINFORMĀCIJU

Lai efektīvi vērstos pret dezinformācijas draudiem, ir jāstiprina Eiropas Ārējās darbības dienesta stratēģiskās komunikācijas operatīvās grupas, Savienības delegācijas un ES Hibrīddraudu analīzes vienība un šajā nolūkā šīm struktūrām jāpiešķir papildu specializēti darbinieki, piemēram, tādi eksperti datizraces un datu analīzes jomā, kuri apstrādātu attiecīgos datus. Svarīgi arī papildus noslēgt līgumus par mediju monitoringa

²⁴ Padomes secinājumi par paplašināšanos un stabilizācijas un asociācijas procesu, 2015. gada 15. decembris.

²⁵ Padomes secinājumi par terorisma apkarošanu, pieņemti 2017. gada 19. jūnijā.

pakalpojumiem, aptverot plašāku avotu un valodu klāstu, kā arī līgumus par papildu apsekojumiem un pētījumiem par dezinformācijas kampaņu aptveri un ietekmi. Turklāt ir jāiegulda līdzekļi analītiskajos rīkos, piemēram, īpaši izveidotā programmatūrā, ar kuru var iegūt, organizēt un apkopot lielus digitālo datu apjomus.

Eiropas Ārējās darbības dienesta stratēģiskās komunikācijas komandu stiprināšana notiks divos posmos.

Īstermiņā sagaidāms, ka stratēģiskajai komunikācijai paredzētais budžets 2019. gadā vairāk nekā divkāršosies²⁶, turklāt līdz Eiropas Parlamenta vēlēšanām tiks palielināts finansējums vismaz 11 budžeta pozīcijās. Vidēji ilgā termiņā²⁷ tiks pieprasītas pastāvīgo ierēdņu papildu amata vietas stratēģiskās komunikācijas komandās un ES Hibrīddraudu analīzes vienībā galvenajā mītnē, kā arī jaunas amata vietas kaimiņvalstīs esošajās delegācijās, tādējādi nākamo divu gadu laikā strādājošo skaitu kopumā palielinot par 50–55 darbiniekiem.

Komisijas dienestu un Eiropas Ārējās darbības dienesta starpā tiks veidota lielāka sinerģija, piemēram, kopīgojot rīkus vai kopīgi veidojot komunikācijas kampaņas.

Dezinformācijas apkarošanas darba pamatā ir draudu analīze un izlūkdatu novērtēšana. Lai izanalizētu dezinformācijas kampaņu mainīgo raksturu, pilnībā jāizmanto ES Izlūkošanas un situāciju centra lietpratība.

Lai apkarotu dezinformāciju, stratēģiskās komunikācijas operatīvās grupas strādās ciešā sadarbībā ar attiecīgajām Savienības delegācijām un Komisiju. Jo īpaši tās sadarbosies ar Komisijas iekšējo dezinformācijas apkarošanas tīklu, kas izveidots, pamatojoties uz aprīļa paziņojumu²⁸.

Dalībvalstīm jāpapildina un jāsekmē Savienības iestāžu darbības, palielinot savas valsts spējas un atbalstot vajadzīgo resursu palielināšanu minētajās iestādēs.

1. darbība. Jo īpaši 2019. gada Eiropas Parlamenta vēlēšanu kontekstā, taču arī ilgākā perspektīvā, Augstā pārstāve sadarbībā ar dalībvalstīm stiprinās stratēģiskās komunikācijas operatīvās grupas un Savienības delegācijas, izveidojot papildu amata vietas un jaunus rīkus, kas vajadzīgi, lai varētu atklāt, analizēt un atmaskot dezinformāciju. Attiecīgā gadījumā dalībvalstīm jāstiprina arī savas valsts spējas šajā jomā un jāatbalsta stratēģiskās komunikācijas operatīvajām grupām un Savienības delegācijām nepieciešamais resursu palielinājums.

2. darbība. Lai Rietumbalkānu un Dienvidu stratēģiskās komunikācijas operatīvās grupas varētu efektīvi apkarot dezinformāciju attiecīgajos reģionos, Augstā pārstāve pārskatīs šo grupu pilnvarojumu.

2. PĪLĀRS. STIPRINĀT KOORDINĒTU UN KOPIĢU REAĢĒŠANU UZ DEZINFORMĀCIJU

²⁶ Pašreizējās diskusijās par 2019. gada budžetu ir paredzēts palielinājums no 1,9 miljoniem euro uz 5 miljoniem euro 2019. gadā.

²⁷ Veicot grozījumus 2019. gada budžetā un/vai priekšlikumā 2020. gada budžetam.

²⁸ Tīklu veido pārstāvji no Komisijas ģenerāldirektorātiem un tās pārstāvniecībām. Komisija nesen arī kopā ar Eiropas Ārējās darbības dienestu un Eiropas Parlamentu izveidoja darba grupu, kuras uzdevums būs apkarot dezinformāciju pirms Eiropas Parlamenta vēlēšanām.

Dezinformācijas atklāšanai, analizēšanai un attiecīgai reaģēšanai būtiskas ir pirmās stundas pēc dezinformācijas publiskošanas. Tālab **tiks izveidota agrinās brīdināšanas sistēma, kas brīdinājumus par dezinformācijas kampaņām nosūtīs reāllaikā**, izmantojot šim nolūkam īpaši izveidotu tehnoloģiju infrastruktūru. Šāda sistēma veicinās datu un novērtējumu apmaiņu, ļaujot veidot kopīgu situācijas apzināšanās ainu, koordinētu darbu sadali un reaģēšanu, kā arī efektīvi izmantot laiku un resursus.

Lai varētu izveidot agrinās brīdināšanas sistēmu, **katrai dalībvalstij atbilstīgi savai institucionālajai struktūrai jāizraugās kontaktpunkts, kurš ideālā gadījumā būtu stratēģiskās komunikācijas dienestu struktūrvienība**. Šis kontaktpunkts izplatītu brīdinājumus un nodrošinātu koordināciju ar visām pārējām attiecīgajām valsts iestādēm, kā arī ar Komisiju un Eiropas Ārējās darbības dienestu. Tas paredzēts, neskarot valstu iestāžu pašreizējās kompetences jomas, kas noteiktas atbilstīgi Savienības un/vai valsts tiesību aktiem vai saskaņā ar citām šā rīcības plāna daļām. Ja dezinformācija skar vēlēšanas vai demokrātisku iestāžu darbību dalībvalstīs, valstu kontaktpunktiem cieši jāsadarbojas ar valstu vēlēšanu tīkliem²⁹. Šādā gadījumā agrinās brīdināšanas sistēmas darba rezultāti jākopīgo Eiropas vēlēšanu sadarbības tīklā³⁰, jo īpaši lai apmainītos ar informāciju par vēlēšanu apdraudējumu un atbalstītu iespējamo sankciju piemērošanu. Tiešsaistes platformām jo īpaši vēlēšanu periodos jāsadarbojas ar agrinās brīdināšanas sistēmā esošajiem kontaktpunktiem, lai laikus sniegtu atbilstīgu informāciju.

Agrinās brīdināšanas sistēmai jābūt cieši saistītai ar jau izveidotajiem 24/7 mehānismiem, piemēram, Ārkārtas reaģēšanas koordinācijas centru³¹ un Eiropas Ārējās darbības dienesta Dežūrcentru³². Par informācijas apmaiņas kanāliem varētu izmantot arī ES Izlūkošanas un situāciju centra Hibrīddraudu analīzes vienību un arī Padomes attiecīgās darba grupas. Komisija un Augstā pārstāve nodrošinās regulāru informācijas un paraugprakses apmaiņu ar galvenajiem partneriem, tostarp G7 valstu grupā un Ziemeļatlantijas līguma organizācijā.

Tūlītēja reakcija, kuras pamatā ir uz faktiem balstīta un efektīva komunikācija, ir būtiska dezinformācijas identificēšanā un apkarošanā, arī attiecībā uz dezinformāciju Savienības politikas jomās. Tas ir svarīgi, lai varētu sekmēt atklātas un demokrātiskas debates, kurās nav manipulācijas, tostarp gaidāmo Eiropas Parlamenta vēlēšanu kontekstā. Savienības iestādēm³³ un dalībvalstīm ir jāuzlabo efektīvas reaģēšanas un komunikācijas spējas. Komisija jau ir palielinājusi savu finansējumu efektīvākiem komunikācijas pasākumiem, kas tiek īstenoti reģionālās komunikācijas programmās, tostarp Savienības kaimiņvalstīs, un Savienības delegācijās. Visas Savienības iestādes aktīvi informē par ES

²⁹ Sk. Ieteikumu C(2018) 5949 par vēlēšanu sadarbības tīkliem, tiešsaistes pārredzamību, aizsardzību pret kiberdrošības incidentiem un cīņu pret dezinformācijas kampaņām saistībā ar Eiropas Parlamenta vēlēšanām. Šajos tīklos vienkopus tiks pulcētas valsts vēlēšanu iestādes, audiovizuālo mediju pakalpojumu regulatori, kiberdrošības un datu aizsardzības iestādes, kā arī attiecīgās ekspertu grupas, piemēram, medijpratības jomā. Kopā ar Savienības iestādēm tie veido Eiropas vēlēšanu tīklu. Eiropas vēlēšanu tīkla dalībnieki pirmo reizi kopā sanāks 2019. gada janvārī.

³⁰ Izveidots saskaņā ar 2018. gada 12. septembra ieteikumu.

³¹ Ārkārtas reaģēšanas koordinācijas centrs ir izveidots saskaņā ar 7. pantu Lēmumā Nr. 1313/2013/ES par Savienības civilās aizsardzības mehānismu.

³² Dežūrcentrs ir Eiropas Ārējās darbības dienesta pastāvīga dežūrstruktūra, kas nodrošina monitoringu un pašreizējās situācijas apzināšanos pasaules mērogā. Dežūrcentrs ir ES Izlūkošanas un situāciju centra daļa, un tas darbojas kā informācijas punkts, kas sniedz informāciju visām attiecīgajām ieinteresētajām personām no Eiropas Savienības iestādēm.

³³ Komisijā kolēģijas locekļi, preses dienests un Komisijas pārstāvniecības saglabās savu galveno lomu situācijās, kad jāatspēko nepatiesi apgalvojumi medijos.

rīcību un politiku Savienībā, un vietējai situācijai pielāgotas ziņapmaiņas nodrošināšanā jo īpaši nozīmīgas ir Komisijas pārstāvniecības un Eiropas Parlamenta biroji dalībvalstīs, kuru rīcībā ir arī īpaši rīki mītu atmaskošanai un faktu izplatīšanai³⁴.

Dalībvalstu un Savienības iestāžu sadarbība jāstiprina vēl vairāk, jo īpaši attiecībā uz informācijas apmaiņu, kopīgu mācīšanos, izpratnes veidošanu, proaktīvu ziņapmaiņu un pētījumiem. Lai uzlabotu situācijas apzināšanos un attiecīgās reaģēšanas spējas, izlūkdatu apmaiņa starp dalībvalstīm un Savienības iestādēm jānodrošina lielākā apjomā. Proaktīva un objektīva Savienības vērtību un politikas komunikācija ir īpaši iedarbīga, ja to tiešā veidā sniedz dalībvalstis. Tādēļ Komisija un Augstā pārstāve aicina dalībvalstis pastiprināt savus centienus komunikācijas jomā un aizsargāt Savienību un tās iestādes pret dezinformācijas kampaņām.

3. darbība. Cieši sadarbojoties ar jau izveidotajiem tīkliem, Eiropas Parlamentu, kā arī Ziemeļatlantijas līguma organizāciju un G7 ātrās reaģēšanas mehānismu, Komisija un Augstā pārstāve kopā ar dalībvalstīm līdz 2019. gada martam izveidos agrīnās brīdināšanas sistēmu dezinformācijas kampaņu apkarošanai.

4. darbība. Gaidāmo Eiropas Parlamenta vēlēšanu kontekstā Komisija sadarbībā ar Eiropas Parlamentu pastiprinās centienus komunikācijas jomā, informējot par Savienības vērtībām un politiku. Arī dalībvalstīm ievērojami jāpastiprina sava komunikācija par Savienības vērtībām un politiku.

5. darbība. Komisija un Augstā pārstāve sadarbībā ar dalībvalstīm stiprinās stratēģisko komunikāciju Savienības kaimiņreģionos.

3. PĪLĀRS. MOBILIZĒT PRIVĀTO SEKTORU CĪNAI PRET DEZINFORMĀCIJU

Tiešsaistes platformām, reklāmdevējiem un visai reklāmas nozarei ir būtiska nozīme dezinformācijas jautājuma risināšanā, jo šīs problēmas mērogs ir tieši saistīts ar platformu spēju pavairot, izvēlēties konkrētu mērķauditoriju un izplatīt ļaunprātīgo personu sagatavotu dezinformāciju. Tā kā iepriekš tiešsaistes platformas šo problēmu risinājušas neveiksmīgi, Komisija 2018. gada aprīlī mudināja tās pastiprināt centienus. Ņemot vērā iepriekšminēto, 2018. gada 26. septembrī tika publicēts Prakses kodekss cīņai pret dezinformāciju³⁵. Galvenās tiešsaistes platformas, kas parakstīja Prakses kodeksu, apņēmas pirms 2019. gada Eiropas Parlamenta vēlēšanām veikt konkrētas darbības.

Komisija aicina visus Prakses kodeksa parakstītājus ātri un efektīvi īstenot kodeksā noteiktās darbības un procedūras visā ES, galveno uzmanību pievēršot darbībām, kas 2019. gada Eiropas Parlamenta vēlēšanu integritātes kontekstā ir steidzamas un būtiskas. Jo īpaši lielajām tiešsaistes platformām i) nekavējoties jānodrošina politiskās reklāmas

³⁴ Vairākas Komisijas pārstāvniecības ir izstrādājušas vietējiem apstākļiem pielāgotus dezinformācijas novēršanas rīkus, piemēram, *Les Décodeurs de l'Europe* Francijā, *UE Vero Falso* Itālijā, *Euromyty.sk* Slovākijā, ES mītus atmaskojošs multfilmu konkurss Austrijā un multfilmu sērijas Rumānijā.

³⁵ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/code-practice-disinformation>. 16. oktobrī pirmie parakstītāji oficiāli apstiprināja Prakses kodeksu un noteica saistības, kas jāievēro visiem parakstītājiem, kā arī sarakstā uzskaitīja katra uzņēmuma paraugprakses piemērus un kodeksa īstenošanas starpposma mērķus ES. Starp sākotnējiem parakstītājiem minamas tādas lielākās tiešsaistes platformas kā *Facebook*, *Google*, *Youtube* un *Twitter*, programmatūras piegādātāji, piemēram, *Mozilla*, reklāmdevēji, kā arī vairākas nozares apvienības, kas pārstāv tiešsaistes platformas un reklāmas nozari. Prakses kodeksam vajadzētu radīt pārredzamāku, uzticamāku un atbildīgāku tiešsaistes ekosistēmu un aizsargāt lietotājus pret dezinformāciju.

izvietojuma un pārredzamības rūpīga pārbaude, pamatā efektīvi izvērtējot sponsoru uzticamību, ii) jāslēdz tajās esošie viltus konti un iii) jāidentificē un attiecīgi jāmarkē automatizētie boti. Tiešsaistes platformām arī jāsadarbjas ar valstu audiovizuālo mediju pakalpojumu regulatoriem un neatkarīgiem faktu pārbaudītājiem un pētniekiem, lai atklātu un publiskotu dezinformācijas kampaņas, jo īpaši vēlēšanu periodos, un pārbaudītos faktos balstītu saturu padarītu redzamāku un plaši izplatītu.

Komisija ar Eiropas Audiovizuālo mediju pakalpojumu regulatoru grupas (ERGA)³⁶ palīdzību uzraudzīs Prakses kodeksa parakstītāju saistību izpildi un regulāri informēs par to, vai un cik lielā mērā atsevišķas platformas pilda šīs saistības. Lai varētu veikt efektīvu un visaptverošu uzraudzību, platformām līdz šā gada beigām jāsniedz Komisijai atjaunināta un pilnīga informācija par darbībām, ko tās veikušas šo saistību izpildei. Šo informāciju Komisija publicēs 2019. gada janvārī. Platformām, tostarp izpildot Komisijas konkrētus lūgumus, arī jāsniedz pilnīga informācija par to, kā tās, sākot no 2019. gada janvāra, regulāri īsteno saistības, lai nodrošinātu Prakses kodeksa ievērošanas mērķtiecīgu uzraudzību gaidāmo Eiropas Parlamenta vēlēšanu kontekstā. Arī šī informācija tiks publicēta.

Turklāt Prakses kodeksā paredzēts, ka pēc 12 mēnešiem visi parakstītāji sagatavos pilnu ziņojumu. Šajos ziņojumos jāiekļauj pilnīgi dati un informācija, kas Komisijai ļaus veikt rūpīgu novērtējumu. Uz to pamatojoties, **Komisija, kurai palīdzēs neatkarīgi eksperti un ERGA, novērtēs Prakses kodeksa vispārējo efektivitāti.** Komisija var arī lūgt Eiropas Audiovizuālās observatorijas palīdzību.

Komisija norāda, ka kodeksa vispārējā efektivitāte ir atkarīga no tiešsaistes platformu un tiešsaistes reklāmas nozares iespējami plašākas līdzdalības. Tādēļ tā aicina šo kodeksu parakstīt vēl citām attiecīgajām ieinteresētajām personām.

6. darbība. Komisija nodrošinās Prakses kodeksa īstenošanas ciešu un nepārtrauktu uzraudzību. Vajadzības gadījumā un jo īpaši Eiropas Parlamenta vēlēšanu kontekstā Komisija stingri mudinās panākt ātru un efektīvu kodeksa ievērošanu. Pēc pirmajiem 12 kodeksa darbības mēnešiem Komisija veiks visaptverošu novērtējumu. Ja Prakses kodeksa īstenošana un ietekme izrādīsies neapmierinoša, Komisija var ierosināt turpmākas darbības, tostarp regulatīvus pasākumus.

4. PĪLĀRS. PALIELINĀT INFORMĒTĪBU UN UZLABOT SABIEDRĪBAS IZTURĒTSPĒJU

Lielāka sabiedrības informētība ir būtisks aspekts, lai uzlabotu sabiedrības izturētspēju pret dezinformācijas draudiem. Vispirms būtu jāpanāk labāka izpratne par dezinformācijas avotiem, nolūkiem, rīkiem un mērķiem, kā arī par mūsu neaizsargātību. Zinātniski pamatota metodoloģija varētu palīdzēt apzināt galvenās vājās vietas dalībvalstīs³⁷. Ir svarīgi saprast, kā un kāpēc iedzīvotāji, un dažkārt sabiedrība kopumā, notic dezinformācijas vēstījumiem, un nākt klajā ar visaptverošu risinājumu šai problemātikai.

³⁶ Eiropas Audiovizuālo mediju pakalpojumu regulatoru grupu veido visi attiecīgie regulatori no visām dalībvalstīm. Tā sniedz Komisijai tehniskas konsultācijas vairākās jomās, kas saistītas ar direktīvas piemērošanu, veicina sadarbību valsts regulatīvo iestāžu un/vai struktūru starpā, kā arī starp valsts regulatīvajām iestādēm un/vai struktūrām un Komisiju. Pārskatītā Audiovizuālo mediju pakalpojumu direktīva vēl vairāk nostiprināja šīs grupas lomu, jo īpaši saistībā ar video koplietošanas platformām.

³⁷ Šo jautājumu varētu izpētīt sīkāk projektā "Plašsaziņas līdzekļu plurālisma uzraudzības instruments"; šo projektu līdzfinansē Eiropas Savienība un īsteno Plašsaziņas līdzekļu plurālisma un brīvības centrs Florencē.

Izturētspējas veidošana ietver arī specializētas mācības, publiskas konferences un debates, kā arī cita veida medijiem paredzētas kopīgas mācīšanās programmas. Tā ietver arī iespēju nodrošināšanu visās sabiedrības grupās un jo īpaši iedzīvotāju medijpratības uzlabošanu, palīdzot tiem saprast, kā atpazīt dezinformāciju un kā to atspēkot.

Lai reakcija uz dezinformāciju būtu visaptveroša, aktīvi jāiesaistās arī pilsoniskajai sabiedrībai. **Paziņojumā un ieteikumā³⁸, kas ir daļa no pasākumu kopuma brīvu un taisnīgu Eiropas Parlamenta vēlēšanu nodrošināšanai (Vēlēšanu pasākumu kopums), dalībvalstis ir aicinātas sadarboties ar medijiem, tiešsaistes platformām, informācijas tehnoloģiju nodrošinātājiem un citiem** un īstenot izpratnes veidošanas pasākumus, kuru nolūks ir palielināt vēlēšanu pārredzamību un veicināt uzticēšanos vēlēšanu procesiem. Gatavojoties Eiropas Parlamenta vēlēšanām, ir jāpanāk dalībvalstu aktīva līdzdalība un jāveic turpmāki pasākumi šajā saistībā.

Neatkarīgiem faktu pārbaudītājiem un pētniekiem ir būtiska nozīme, jo viņi veicina izpratni par struktūrām, kas uztur dezinformāciju, un mehānismiem, kas nosaka šādas informācijas izplatīšanu tiešsaistē. Turklāt, veicot savu darbu, viņi palīdz labāk izprast dažādos dezinformācijas draudus un var mazināt to negatīvo ietekmi. Ir jāstiprina faktu pārbaudītāju un pētnieku spēja atklāt un atmāksot dezinformācijas draudus un jāsekmē pārrobežu sadarbība. Pamatojoties uz aprīļa paziņojumā aprakstītajām darbībām, ir nepieciešams veidot valstu daudzdisciplināras komandas, kurās darbotos neatkarīgi faktu pārbaudītāji un akadēmiskie pētnieki ar īpašām zināšanām par vietējo informācijas vidi. Lai to panāktu, ir vajadzīgs dalībvalstu atbalsts un sadarbība, kas ļautu sekmēt Eiropas faktu pārbaudītāju tīkla darbību, pilnībā ievērojot faktu pārbaudes un pētniecības darbību neatkarību. Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumenta programmā³⁹ Komisija finansēs digitālo platformu, kurā būs satīklotas valstu neatkarīgas, daudzdisciplināras komandas.

Lai palielinātu sabiedrības informētību un izturētspēju, Komisija vēl vairāk pastiprinās savu apņemšanos un pašreizējās darbības medijpratības jomā, lai Savienības iedzīvotājiem sniegtu iespējas labāk atpazīt dezinformāciju un vērsties pret to⁴⁰. Dalībvalstīm ātri jāīsteno pārskatītās Audiovizuālo mediju pakalpojumu direktīvas noteikumi, kas paredz, ka tām jāsekmē un jāveido medijpratība⁴¹.

Priekšlikumā par programmu “Apvārsnis Eiropa”⁴² Komisija ir ierosinājusi finansējumu tādu jaunu rīku izstrādei, kas ļaus labāk izprast un apkarot dezinformāciju tiešsaistē. Komisija attiecīgā gadījumā atbalstīs arī informācijas kampaņas, kuru mērķis ir palielināt lietotāju izpratni par jaunākajām tehnoloģijām (piemēram, par tā saucamo dziļo viltošanu).

³⁸ Sk. Komisijas Ieteikumu par vēlēšanu sadarbības tīkliem, tiešsaistes pārredzamību, aizsardzību pret kibernetikas incidentiem un cīņu pret dezinformācijas kampaņām saistībā ar Eiropas Parlamenta vēlēšanām, C(2018) 5949.

³⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 11. decembra Regula (ES) Nr. 1316/2013, ar ko izveido Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumentu, groza Regulu (ES) Nr. 913/2010 un atceļ Regulu (EK) Nr. 680/2007 un Regulu (EK) Nr. 67/2010.

⁴⁰ Īstenojot šādus pasākumus, tiešsaistē tiks izveidota Savienības medijpratības bibliotēka un mācību centrs, kā arī citi medijpratības rīki.

⁴¹ Pārskatītās Audiovizuālo mediju pakalpojumu direktīvas 33.a pants.

⁴² COM(2018) 435.

Neatkarīgu mediju darbs ir būtisks demokrātiskas sabiedrības pastāvēšanai. Tādēļ Komisija⁴³ turpinās atbalstīt neatkarīgus medijus un pētniecisko žurnālistiku, jo tie palīdz atmāskot dezinformāciju. Turklāt Komisija turpinās īstenot konkrētas programmas, kas saistītas ar atbalstu (tostarp finansiālu) medijiem un to profesionalizāciju ES kaimiņvalstīs⁴⁴.

7. darbība. Lai palielinātu informētību par dezinformācijas negatīvo ietekmi, jo īpaši 2019. gada Eiropas Parlamenta vēlēšanu kontekstā, taču arī ilgākā perspektīvā, Komisija un Augstā pārstāve sadarbībā ar dalībvalstīm rīkos mērķtiecīgas kampaņas sabiedrībai, apmācību medijiem un sabiedriskās domas veidotājiem Savienībā un tās kaimiņvalstīs. Lai dezinformācijas problemātikai varētu rast visaptverošu risinājumu, tiks turpināti centieni atbalstīt neatkarīgu mediju un kvalitatīvas žurnālistikas darbu, kā arī dezinformācijas izpēti.

8. darbība. Lai atklātu un atmāskotu dezinformācijas kampaņas dažādos sociālajos tīklos un digitālajos medijos, dalībvalstīm sadarbībā ar Komisiju jāpalīdz izveidot valstu daudzdisciplināras komandas, kurās darbotos neatkarīgi faktu pārbaudītāji un pētnieki ar īpašām zināšanām par vietējo informācijas vidi.

9. darbība. Medijpratības nedēļā 2019. gada martā Komisija sadarbībā ar dalībvalstīm atbalstīs medijpratības speciālistu pārrobežu sadarbību, kā arī tādu praktisku rīku ieviešanu, kas palīdzēs uzlabot sabiedrības medijpratību. Dalībvalstīm ātri jāīsteno pārskatītās Audiovizuālo mediju pakalpojumu direktīvas noteikumi, kas attiecas uz medijpratību.

10. darbība. 2019. gadā gaidāmo Eiropas Parlamenta vēlēšanu kontekstā dalībvalstīm jānodrošina efektīva uzraudzība saistībā ar Vēlēšanu pasākumu kopumu, jo īpaši tajā ietverto ieteikumu. Komisija cieši uzraudzīs šā pasākumu kopuma īstenošanu un attiecīgā gadījumā sniegs vajadzīgo atbalstu un konsultācijas.

4. SECINĀJUMI

Dezinformācija ir liels izaicinājums Eiropas demokrātijai un sabiedrībai, un Savienībai pret to jāvēršas, vienlaikus saglabājot uzticību Eiropas vērtībām un brīvībām. Dezinformācija grauj iedzīvotāju uzticēšanos demokrātijai un demokrātiskām iestādēm. Dezinformācija arī veicina viedokļu polarizāciju sabiedrībā un rada ierakstus demokrātiskos lēmumu pieņemšanas procesos. Tā var tikt izmantota arī nolūkā graut Eiropas projektu kopumā. Turklāt var radīt ievērojami negatīvu ietekmi uz sabiedrību visā Savienībā, jo īpaši laikā līdz 2019. gada Eiropas Parlamenta vēlēšanām.

Lai saglabātu demokrātiskos procesus un iedzīvotāju uzticēšanos publiskajām iestādēm gan valsts, gan Savienības līmenī, ir vajadzīga stingra apņemšanās un ātra rīcība. Šajā rīcības plānā ir izklāstītas galvenās darbības, ar kurām var vērsties pret dezinformāciju, izmantojot Savienības iestāžu un dalībvalstu koordinētu pieeju. Tajā ir īpaši izcelti arī pasākumi, kas

⁴³ Ja tiks pieņemta programma “Radošā Eiropa”, tā palīdzēs stiprināt Eiropas ziņu mediju nozari, žurnālistikas daudzveidību un plurālismu, kā arī kritisku pieeju mediju saturam, pateicoties medijpratībai, COM (2018) 438.

⁴⁴ Komisija finansē projektu “OPEN Media Hub”, kura mērķi ir: i) sniegt iespēju kaimiņvalstu žurnālistiem apgūt prasmes, kas vajadzīgas neatkarīgu un objektīvu materiālu sagatavošanā, ii) uzlabot redaktoru prasmes un iii) stiprināt mediju profesionāļu un žurnālistu tīklu kaimiņvalstīs. Attiecībā uz Rietumbalkānu valstīm Komisija finansiāli atbalsta žurnālistu apvienību tīkla izveidi, pasākumus, kuru mērķis ir panākt uzticēšanos medijiem, un tiesu sistēmas stiprināšanu nolūkā aizstāvēt vārda brīvību. Šajā jomā Komisija atbalsta arī sabiedriskos medijus, jaunus, neatkarīgus mediju projektus un kvalitātes un profesionālisma uzlabošanu žurnālistikā.

dažādiem dalībniekiem jāveic prioritārā kārtā pirms Eiropas Parlamenta 2019. gada vēlēšanām. Dalībvalstīm jāstiprina sava solidaritāte un jāaizstāv Savienība pret hibrīddraudiem, tostarp dezinformācijas uzbrukumiem.

Tajā pašā laikā – un arī ilgtermiņā – mērķis ir panākt, lai Savienība un tās kaimiņvalstis kļūtu noturīgākas pret dezinformāciju. Tas prasa pastāvīgus un neatlaidīgus centienus atbalstīt izglītošanos un medijpratību, žurnālistiku, faktu pārbaudītājus, pētniekus un pilsonisko sabiedrību kopumā.

Tādēļ Komisija un Augstā pārstāve:

- atgādina, ka visiem attiecīgajiem institucionālajiem dalībniekiem, kā arī privātajam sektoram, jo īpaši tiešsaistes platformām, un pilsoniskajai sabiedrībai kopumā ir jāvienojas par kopīgu rīcību, kas, ņemot vērā visus aspektus, ļaus efektīvi stāties pretī dezinformācijas draudiem;
- aicina Eiropadomi apstiprināt šo rīcības plānu,
- aicina dalībvalstis sadarboties šajā rīcības plānā paredzēto darbību īstenošanā,
- aicina visus attiecīgos dalībniekus prioritārā kārtā īstenot darbības, kuras ir steidzamas un būtiskas saistībā ar 2019. gada maijā gaidāmajām Eiropas Parlamenta vēlēšanām.